

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

dixigroup ANALYTICS
ON DUTY

DIXI GROUP ALERT

5 ФАКТІВ ПРО «РОСАТОМ»

ЧИМ СВІТУ
ЗАГРОЖУЄ
ПОДАЛЬШЕ
СПІВРОБІТНИЦТВО
З РОСІЙСЬКОЮ
КОРПОРАЦІЄЮ

Документ підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проєкту «Адвокація «зеленого» відновлення України через посилення підтримки України та послаблення російського впливу в ЄС». Відповідальність за зміст цього документа несе ГО «ДІКСІ ГРУП» і за жодних обставин зміст не може вважатися таким, що відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Зміст

Резюме.....	3
Вступ.....	4
Факт 1: «Росатом» працює на військово-промисловий комплекс рф.....	5
Факт 2: «Росатом» - "свій" у МАГАТЕ.....	7
Факт 3: «Росатом» - невід'ємна частина російської зовнішньої політики.....	8
Факт 4: «Росатом» веде масштабну діяльність на окупованих територіях України.....	10
Факт 5: «Росатом» активно скуповує нові активи.....	11
Перші кроки з обмеження впливу російського ядерного гіганта у світі.....	13
<i>Додаток 1. Науково-дослідницькі організації, що входять в структуру «Росатома».....</i>	<i>14</i>
<i>Додаток 2. Угоди та меморандуми, підписані «Росатомом» у січні-листопаді 2023 року.....</i>	<i>17</i>

Резюме

Санкції проти «Росатому» [продовжують стояти](#) на порядку денному. Російська атомна корпорація за відсутності відчутного санкційного тиску веде активну роботу по збільшенню своєї присутності в Африці та Азії, пропонуючи власні ядерні технології на перспективних ринках. Також «Росатом» грає значну роль у виконанні російського державного замовлення на виготовлення зброї, про що свідчать численні офіційні заяви чиновників. Одночасно корпорація постійно розширює сферу своєї діяльності, освоюючи непрофільні виробництва.

Запровадження санкцій проти всіх компаній та організацій, що входять в структуру «Росатома» та напряму не залучені в обслуговування діючих АЕС або постачання ядерного палива, має стати важливим кроком для зупинення активної експансії «атомного» гіганта.

Санкції проти наукових та дослідницьких організацій мають бути введені першочергово з метою позбавити дочірні підприємства «Росатома» доступу до сучасних технологій, унеможливити їх участь в міжнародних проєктах. Російські науково-дослідницькі інститути традиційно мають потужну виробничу базу, яка дозволяє не тільки проводити експериментальні дослідження, але й виробляти обладнання, зокрема, для російського ВПК.

Ще одним обмежувальним заходом повинно стати автоматичне включення в санкційні списки всіх нових активів «Росатома», які корпорація купує як всередині країни, так і поза її межами. Це дозволить обмежити «розростання» корпорації у суміжні галузі, які та «освоює» для забезпечення російського державного сектору високотехнологічною продукцією.

З точки зору стратегічних перспектив важливо вже зараз працювати над обмеженням впливу російської федерації в світовій ядерній енергетиці. Один з інструментів – створення коаліції в МАГАТЕ з метою усунення представників росії від керівних посад. Також всі програми співробітництва «Росатома» з МАГАТЕ, які не пов'язані з контролем стану діючих АЕС, повинні бути згорнуті.

Співробітництво в частині нових технологій з країною-агресором легітимізує злочини, в яких приймають участь співробітники російської корпорації на території суверенної України. Виведення росіян з Департаменту

ядерної енергії, зменшення ролі та впливу росії в МАГАТЕ конче необхідні. Статут МАГАТЕ чітко визначає, що членство передбачає не лише права та привілеї, а й обов'язки та відповідальність, які Росія порушує війною та ядерним тероризмом.

Ще одним важливим кроком є диверсифікація постачання збагаченого урану та ядерного палива в країни антиросійської коаліції. Залежність від «Росатома» використовується в якості зброї для просування проросійських наративів. Рішення [Словаччини](#), [Болгарії](#), [Чехії](#), [Фінляндії](#) по відмові від російського ядерного палива є політично правильними і повинні бути реалізовані у найближчі терміни. Це також є прикладом для Угорщини, яка має найбільшу залежність від росії і продовжує її нарощувати активізацією проєкту «Пакш II».

Важливо не допустити подальшого поширення впливу росії у ядерній сфері. Необхідно припинити постачання західних технологій та обладнання з країн ЄС, США, Великої Британії, Японії, Канади, Австралії та інших країн, що підтримують санкції проти РФ, на нові атомні енергетичні об'єкти, які буде агресор.

На жаль, європейські компанії продовжують вести бізнес з російським державним сектором. Так, компанія Framatom [планує](#) експортувати збагачений діоксид урану в росію, а французько-німецький консорціум Framatome-Siemens [продовжує](#) участь у російському проєкті в Угорщині. Також представник країни-агресорки [продовжує брати](#) активну участь у міжнародному проєкті ITER.

Важливо розуміти, що немає чіткої межі в діяльності «Росатома» в цивільній ядерній енергетиці і підтримці військово-промислової машини Кремля. Тому усі види співробітництва дають в руки агресору не тільки інструменти для продовження енергетичного і ядерного шантажу, але й гроші на ведення війни.

Вступ

Російська державна корпорація «Росатом» – дуже об'ємна структура, сфера діяльності якої не обмежується атомною енергетикою та ядерною зброєю. Головна відмінність «ядерного гіганта» від інших державних корпорацій російської федерації полягає в потужній експансії в інші сфери економіки, що не обмежується ядерними технологіями.

Офіційна стратегія корпорації – диверсифікація бізнесу, нарощування виробництва іншої, неядерної продукції. Мета «Росатома» – досягнення до 2030 року рівня доходів від нових бізнесів у 40% від загальних доходів.

«Росатом» володіє технологіями у всіх сегментах ядерного паливного циклу, будівництва

Джерело: [офіційний сайт «Росатома»](#)

та експлуатації АЕС, збагачення урану, утилізації ядерного палива. Активна діяльність компанії за кордоном створює передумови для посилення політичного впливу у країнах присутності. І якщо країни ЄС запроваджують заходи з диверсифікації постачання ядерного палива, хоча і не ввели санкції проти російської атомної енергетики, то в країнах Африки та Азії росія має всі умови для збільшення портфелю проєктів.

Проте факт, що росія є лідером у світовій ядерній енергетиці без розуміння масштабів експансії в інших галузях викривлює «портрет» цієї державної структури. Підприємство активно розширюється, скуповуючи активи як в середині країни, так і за її межами. «Росатом» тісно співпрацює з державними

органами рф, забезпечуючи державний сектор електронікою, розробками у секторі ВПК.

Навіть після 24 лютого 2022 року «Росатом» продовжує багато спільних міжнародних проєктів, приймає участь у технічних і навчальних заходах Міжнародного агентства з атомної енергії. У МАГАТЕ росіяни продовжують тримати впевнені позиції, в тому числі займаючи керівні посади в структурі організації.

Поступове закриття даних на російських офіційних інтернет-ресурсах ускладнює об'єктивний аналіз діяльності корпорації. Проте навіть з тієї інформації, яка публікується в російських ЗМІ та на профільних ресурсах видно, що «Росатом» відіграє надважливу роль у кремлівській політичній та військовій машині.

Факт 1: «Росатом» працює на військово-промисловий комплекс рф

На початку травня 2023 року на просторах російських онлайн-видань знов [з'явилася](#) інформація про участь «Росатома» у виготовленні боєприпасів для російської армії. Мова йде про бронебійні підкаліберні снаряди із сердечником високої густини, виготовлені на основі збідненого урану. Такі снаряди розробляються по замовленню підприємства «Уралвагонзавод», який входить в держкорпорацію «Ростех» та є розробником танку Т-14 на платформі «Армата». Проте конкретні підприємства, залучені до виробництва, не називаються.

Інформація щодо початку співробітництва «Росатома» та «Уралвагонзаводу» активно почала [з'являтися](#) у 2017 році. При цьому інформаційні видання вказують, що раніше задачу виготовлення боєприпасів для російської армії традиційно вирішувало виробниче об'єднання «Техмаш», тобто для «Росатома» це відносно нова компетенція.

Важливо, що ця компетенція не обмежується виготовленням снарядів для бронетехніки на платформі «Армата». У тому ж 2017 році [повідомлялось](#), що «Виробниче об'єднання «Старт» імені М.В. Проценко» (ВО «Старт»), що входить в структуру «Росатома», освоює серійне виробництво 57-міліметрових снарядів для зенітного артилерійського комплексу. Вказані зенітні комплекси – [розробка](#) наукового інституту «Буревестник», що є частиною російського ВПК. Згідно з відкритими [даними](#), у радянський період ВО «Старт» спеціалізувалось, зокрема, на виробництві вузлів та компонентів ядерних боєприпасів, а вже з кінця 1990-х років активно працює і у сегменті звичайних озброєнь:

- компоненти ракет «Атака»;
- ракети для зенітного комплексу «Ігла-С»;
- опорно-пускова установка «Джигіт»;
- пусковий модуль «Стрілець»;
- протитанковий ракетний комплекс «Хризантема».

Підтвердити таку інформацію з відкритих джерел неможливо, проте є непрямі докази, що це достовірна інформація. Наприклад, портал закритих адміністративно-територіальних утворень [містить інформацію](#), що ВО «Старт» є головним виробником ПТРК «Хризантема». У базі даних НАЗК щодо накладених санкцій

[вказується](#), що підприємство «розробляє та виробляє складні технології для ядерних об'єктів».

Всеросійський науково-дослідницький інститут експериментальної фізики «Російський федеральний ядерний центр» також «у справі»: з початку 1990-х років установа займалася розробкою протитанкових боєприпасів з кумулятивними зарядами моноблочної та танDEMної схеми, зокрема проєктуванням частин ракети «Атака», ПТРК «Хризантема-С». Інформація про такі розробки раніше була відкритою і розміщувалась на офіційному сайті інституту, проте зараз доступна лише у вигляді [архівної сторінки](#). Характерно, що після 24 лютого 2022 року російська федерація все активніше закриває інформацію щодо роботи не тільки військово-промислового комплексу, але й діяльності підприємств, що входять в структуру «Росатома».

Станом на середину листопада 2023 року санкції проти ВО «Старт» [запроваджені](#) Україною, Канадою і США. Проти ВНДІЄФ «Російський федеральний ядерний центр» санкції [запроваджені](#) США, Великою Британією, Канадою, Австралією та Україною. Тобто структури «Росатома» виглядають як наукові інститути або виробничі підприємства атомної галузі, але задіяні у виготовленні конвенційних озброєнь, і при цьому досі не знаходяться в санкційних списках ЄС.

Про успішне співробітництво армії рф та «Росатома» [розповідають](#) і російські урядовці, вказуючи на значну роль держкорпорації у модернізації озброєнь.

У січні 2023 року видання The Washington Post [опублікувало](#) інформацію щодо можливої причетності «Росатома» до закупівель компонентів, обладнання і сировини для підтримки виробництва зброї в рф у 2022 році. Тобто, користуючись відсутністю санкцій, підприємства, що входять в його структуру, мають змогу обходити санкції та допомагати у війні проти України. В статті міститься посилання на лист керівника одного з департаментів «Росатома», до якого отримала доступ українська розвідка. Повідомляється, що до зустрічі були запрошені представники корпорації «Алмаз-Антей», НПК «Техмаш», підприємства «Високоточні комплекси», НПО «Сплав», державного авіаційного конгломерату і ще кілька виробників бронетранспортерів і танків.

У згаданому листі також наведено детальний опис пропонованої продукції для армії російської федерації: оксид алюмінію, який є важливим компонентом ракетного палива, хімічні сполуки, які використовуються в авіаційній і ракетобудівній сферах, літій-іонні батареї для танків, систем протиповітряної оборони та іншої зброї, а також технологію 3D-друку.

В останні роки співпраця російської військової машини та структур «Росатома» активно розширюється:

- «Росатом» [займається розробкою](#) штатного боєприпасу для танка Т-14 «Армата», який повинен був поступити на озброєння в кінці 2021 року;
- Фахівці Троїцького інституту інноваційних та термоядерних досліджень із структури «Росатома» [були залучені](#) до розробки технології підвищення терміну служби артилерійських стволів. Як потенційний замовник нової технології в документах закупівлі називається міністерство оборони рф;
- На військово-технічному форумі «Армія-2023» Науково-дослідницький інститут приладів, що входить в структуру «Росатома», [продемонстрував](#) власну розробку – систему для пошуку безпілотних літальних апаратів (БПЛА) «Обнаружитель»;
- Крилата ракета з ядерним двигуном «Буревісник» [розроблена спільно](#) з конструкторським бюро «Новатор» та Всеросійським науково-дослідним інститутом експериментальної фізики, дочірнім підприємством «Росатома».

У вересні 2023 року російські ЗМІ [повідомили](#), що «Росатом» бездоганно виконує державне оборонне замовлення, яке кратно зросло в останній час. У «сфері інтересів» корпорації також [знаходиться](#) розробка гіперзвукової зброї, над чим «Росатом» працює спільно з «Роскосмосом».

Вся ця інформація, доступна у відкритих джерелах, створює чітку картину щодо ролі «Росатома» у розробці озброєнь для російської армії. Науково-виробнича база компаній та організацій, що входять в структуру концерну, дозволяє активно включатись у виконання державного оборонного замовлення. При цьому, одночасно під санкціями США та ЄС досі знаходяться лише поодинокі науково-дослідницькі підприємства, зокрема:

- Акціонерне товариство «Державний науковий центр російської федерації «Троїцький інститут інноваційних і термоядерних досліджень» (під санкціями ЄС, США, Швейцарії, Великої Британії, Канади, Австралії та України);
- Федеральне державне унітарне підприємство «Всеросійський науково-дослідний інститут автоматики ім. М.Л.Духова» (під санкціями ЄС, США, Швейцарії, Японії, Великої Британії, Нової Зеландії, Канади, Австралії та України);
- Федеральне державне унітарне підприємство «Науково-дослідний технологічний інститут імені А.П. Александрова» (під санкціями ЄС, США, Швейцарії, Великої Британії, Канади, Японії, Нової Зеландії та України);
- Акціонерне товариство «Орден Леніна науково-дослідний і конструкторський інститут енерготехніки імені М. А. Доллежала» (під санкціями ЄС, США, Швейцарії, Великої Британії, Канади, Японії, Австралії та України);
- Акціонерне товариство «Державний науковий центр Російської Федерації - Фізико - енергетичний інститут імені А.І. Лейпунського» (під санкціями ЄС, США, Швейцарії, Японії та України).

Підприємства, проти яких запроваджені санкції США і відсутні санкції ЄС:

- Федеральне державне унітарне підприємство «Російський Федеральний Ядерний Центр - Всеросійський науково-дослідний інститут технічної фізики імені академіка Є.І. Забабахіна» (під санкціями США, Великої Британії та України);
- Федеральне державне унітарне підприємство «Всеросійський науково-дослідницький інститут експериментальної фізики «Російський федеральний ядерний центр» (під санкціями США, Великої Британії, Канади, Австралії та України);
- Акціонерне товариство «Науково-дослідний інститут конструкційних матеріалів на основі графіту «НДІграфіт» (під санкціями США, Великої Британії та України);
- Акціонерне товариство «Науково-дослідний та конструкторський інститут монтажної технології – Атомстрой» (під санкціями США, Канади та України);

- Акціонерне товариство «Федеральний науково-виробничий центр «Виробниче об'єднання «Старт» імені М.В.Проценко» (під санкціями США, Канади та України).

Варто розуміти, що між структурами «Росатом» постійно йде взаємодія і співробітництво, проводяться форуми та конференції, здійснюється обмін досвідом. Саме тому санкції, запроваджені антиросійською коаліцією,

повинні бути синхронними та повними. У санкційні списки повинні потрапити всі дочірні структури «Росатома», які займаються науковими розробками, для того щоб відсторонити ці підприємства від сучасних технологій та позбавити можливості взаємної заміни у підтримці військової машини рф та обходу санкцій. Науково-дослідницькі організації, що входять в структуру «Росатома» та не згадуються вище, наведені у [Додатку 1](#).

Факт 2: «Росатом» - «свій» у МАГАТЕ

У березні 2022 року Greenpeace International [направлено](#) залик до МАГАТЕ негайно відсторонити Міхаїла Чудакова від посади заступника генерального директора. В квітні того ж року таку вимогу [підтримала](#) Швейцарія. До зменшення впливу росіян у міжнародній організації, що контролює ядерну безпеку по всьому світу, закликають багато громадських організацій, представників влади різного рівня, експертне середовище.

Причиною таких заликів є багаторічна робота Чудакова в структурі «Росатома» та успішна міжнародна діяльність російської корпорації. Зв'язок між цими двома фактами може полягати в доступі «Росатома» до інформації, що отримує Департамент ядерної енергії МАГАТЕ, який очолює Чудаков. Також російські представники можуть мати значний вплив на рішення МАГАТЕ, в тому числі стосовно українських об'єктів ядерної енергетики.

Щоб досягнути весь вплив Міхаїла Чудакова, який одночасно є заступником генерального директора та керівником Департаменту ядерної енергії в структурі МАГАТЕ, необхідно просто ознайомитись з основним напрямком його роботи. Максимально доступно він це викладає особисто в [інтерв'ю виданню NS Energy](#), записаному у 2016 році. Розповідаючи про роботу свого департаменту, він окремо виділяє роботу з «новачками» - країнами, які знаходяться на етапі прийняття рішення щодо доцільності будівництва АЕС. Департамент, який очолює пан Чудаков, розробляє рекомендації щодо забезпечення необхідної

інфраструктури, допомагає у плануванні ядерної енергетики та вирішенні технічних питань, пов'язаних з усіма етапами ядерного паливного циклу.

Таким чином, в руках Чудакова концентрується вся інформація щодо намірів будівництва нових АЕС, зацікавленості у новітніх розробках, підвищенні ефективності технологічних процесів. Він є першим, хто дізнається про плани країн по розробці програм ядерної енергетики. Що ж відбувається далі? А далі до потенційних замовників надходять приголомшливі пропозиції від російського «Росатома», підкріплені державними кредитами рф.

Апогеєм експансії можна вважати будівництво АЕС «Аккую» в Туреччині – об'єкт реалізується за моделлю BOO (build-own-operate), яка передбачає, що російська сторона буде не тільки виконувати роботи з проектування та будівництва АЕС, її обслуговування та експлуатації, але й буде власником самого об'єкта. Варто відзначити, що Туреччина, яка є країною-членом НАТО, [продовжує рухати](#) проєкт до завершення, незважаючи на те, що Парламентська асамблея НАТО [визнала](#) рф державою-терористом.

Є всі підстави вважати, що посада Чудакова – це надійне та оперативне джерело інформації щодо напрямків розвитку галузі. На підставі даних його департаменту «Росатом» формує свої експансивні плани та отримує конкурентну перевагу.

Зупинити нарощування впливу росіян у світовій ядерній енергетиці – одна з першочергових задач. Звісно, можна відрубати загрозливі «щупальця» по одному, переконуючи країни відмовлятися від окремих контрактів з «Росатомом». Проте найбільш надійний та ефективний шлях – знешкодити «мозковий центр».

Цивілізований світ повинен усунути росію від доступу до інформації та новітніх технологій, нівелювати російську конкурентну перевагу у вигляді даних щодо планів будівництва нових АЕС або розширення програм ядерної енергетики. Саме відсторонення представників російської федерації від керівних посад у МАГАТЕ має стати одним з перших кроків на шляху до зниження впливу у такій стратегічно важливій галузі як ядерна енергетика.

Варто також зауважити про продовження активної співпраці МАГАТЕ з дочірніми структурами «Росатома», основи для якої закладає саме Міхаїл Чудаков. Так, 2 березня 2023 року було підписано угоду, яка закріплює статус Національного дослідницького ядерного університету «МІФІ» як центру співробітництва МАГАТЕ. Як [повідомляє](#) офіційний сайт «Росатома», підписи під угодою поставили ректор НІЯУ «МІФІ» Владімір Шевченко та заступник генерального директора, начальник Департаменту ядерної енергії МАГАТЕ Міхаїл Чудаков.

Російські ЗМІ активно публікують і інші новини щодо співробітництва «Росатома» та МАГАТЕ:

- Експерти МАГАТЕ [відвідали](#) Центр імені Блохіна, де ознайомилися з новітніми розробками в галузі радіотерапії;

Факт 3: «Росатом» - невід’ємна частина російської зовнішньої політики

Російські державні корпорації працюють не тільки для того, щоб забезпечувати грошима державну машину та контролювати ресурси країни, але й для посилення політичного впливу на міжнародній арені. Після невдалого газового шантажу росія вдалась до ядерних погроз: наступним кроком після [окупації Запорізької АЕС](#) стало [скасування](#) ратифікації та вихід з Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань.

У спробах подальшої геополітичної експансії «Росатому» відводиться особливе місце. Крім провідної ролі у військовій ядерній програмі,

- «Росатом» [продовжуватиме](#) фінансувати програми технічного співробітництва, Фонду фізичної ядерної безпеки, програми боротьби з раком, міжнародний проект з інноваційних ядерних реакторів та паливних циклів INPRO;
- У московській філії Технічної академії «Росатома» [проведено](#) Міжрегіональний навчальний курс з конструкційних особливостей проектів когенерації з використанням малих модульних реакторів та мікрореакторів. Курс був організований у рамках позабюджетного внеску рф на реалізацію проектів технічного співробітництва МАГАТЕ щодо розвитку ядерної інфраструктури країн-новачків;
- «Росатом» та МАГАТЕ [обговорювали](#) перспективи співпраці НІЯУ «МІФІ» та МАГАТЕ по лінії підготовки іноземних студентів. У заході взяли участь керівник секції Департаменту технічного співробітництва та інші експерти МАГАТЕ.

Таким чином, співробітництво МАГАТЕ з представниками російської атомної галузі є дуже активним навіть попри агресивну російську війну проти України, в якій атомні енергетичні об’єкти використовуються росією для шантажу України і її союзників. Саме це забезпечує потужний «голос» росіян у цій міжнародній організації.

Зусилля по зменшенню впливу росіян на світову атомну галузь повинні починатись з відмови від співпраці з країною, яка створює ядерну загрозу для всього світу і нехтує міжнародним правом (у т.ч. статутом МАГАТЕ) для досягнення своїх агресивних цілей.

«Росатом» проводить активну міжнародну експансію. Наразі корпорація [звітує](#), що на кінець 2021 року представництва «Росатома» працювали при посольствах та торгових представництвах рф у 10 країнах світу, а також при постійному представництві рф при міжнародних організаціях у Відні.

У середині 2023 року «Росатом» та один з найбільших світових портових операторів DP World (Dubai Port World) [підписали угоду](#) про стратегічне співробітництво на глобальному ринку. Мета співпраці – створення глобального логістичного оператора для забезпечення

доступності транспортно-логістичних послуг насамперед для країн Євразії, Близького Сходу, Африки та Південної Америки, що розвиваються.

«Росатом» активно налагоджує співпрацю з країнами, які мають намір розвивати атомну енергетику. Тільки за 2023 рік було підписано майже 20 угод та меморандумів про співпрацю (див. Додаток 2). Географія нової «атомної» експансії направлена на азійські та африканські країни, які зацікавлені в доступних ядерних технологіях. Перевага російської пропозиції – послуга «все включено»: «Росатом» проектує, будує, обслуговує, забезпечує паливом АЕС, утилізує відпрацьоване паливо і проводить навчання персоналу. При цьому навіть фінансування будівництва часто відбувається за рахунок державних кредитів:

- Білоруська АЕС (Білорусь) – на будівництво станції російська федерація [виділила](#) кредит у розмірі 10 млрд дол.;
- АЕС «Руппур» (Бангладеш) – російська сторона [виділила](#) державний експортний кредит у розмірі 11,38 млрд дол.;
- АЕС «Ель-Дабаа» (Єгипет) – 85% вартості будівництва проєкту [фінансується](#) за рахунок державного кредиту РФ в розмірі 25 млрд дол.;
- АЕС «Пакш II» (Угорщина) – 10 із 12,5 млрд євро на будівництво нових енергоблоків [покриваються](#) за рахунок російського державного кредиту.

Атомна електростанція, яка обслуговується росіянами і використовує російське ядерне паливо – це відмінний інструмент для політичного впливу. Яскравий приклад – Угорщина, яка є однією з країн, що найбільше [залежать](#) від імпорту природного газу та нафти в ЄС, особливо від імпорту з Росії. Енергетична залежність країни також є значною в атомній енергетиці, оскільки 100% палива, яке використовується на єдиній ядерній установці країни, АЕС «Пакш», надходить з РФ. Частка атомної енергії у виробництві електроенергії становила 44% у 2021 році.

Продовження будівництва нової черги угорської АЕС посилює залежність Угорщини від країни-агресорки. Наслідки очевидні – прем'єрміністр Угорщини Віктор Орбан [заблокував](#) постачання чи транзит зброї в Україну через територію країни та неодноразово закликав до «мирних переговорів». Незважаючи на те, що Орбан підписав попередні пакети санкцій ЄС,

він часто критикував їх як контрпродуктивні та продовжує блокувати обмеження проти російського енергетичного сектору, зокрема ядерної енергетики.

До 2022 року російська федерація активно готувала підґрунтя для посилення свого впливу на країни Європейського Союзу. Крім будівництва газопроводів в обхід України та АЕС «Пакш II» росія мала контракт на будівництво [АЕС «Ханхіківі-1»](#) у Фінляндії. По цьому об'єкту також було укладено [контракт](#) на постачання ядерного палива вартістю 450 млн євро. Проте після 2022 року країни ЄС (крім Угорщини) радикально змінили енергетичну політику у бік зменшення залежності від російської федерації.

Майже одразу після початку повномасштабного вторгнення шведська компанія Vattenfall [заявила про відмову](#) від купівлі російського палива для АЕС «Рінгхальс» (на станції тестували експлуатацію збірок ТВС-К), конгломерат CEZ (Чехія) уклав контракт з Westinghouse Electric Company (США) та Framatome (Франція) щодо постачання палива на АЕС «Темелін». Також на початку квітня 2023 року [з'явилась](#) інформація про укладення договору між CEZ та Westinghouse щодо постачання палива для енергоблоків ВВЕР-440 АЕС «Дуковани».

Аналогічні кроки у напрямку диверсифікації поставок ядерного палива зроблені Болгарією та Фінляндією. Остання [зупинила](#) реалізацію проєкту з будівництва АЕС «Ханхіківі-1» після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Болгарією, в свою чергу, укладено контракт з Framatome про [заміщення](#) російського палива на реакторі ВВЕР-1000 енергоблоку №5 АЕС «Козлодуй» в період 2025-2034 рр. та 10-річний контракт з Westinghouse Electric Sweden про [переведення](#) на американське паливо енергоблоку №6.

Про наміри позбавитись залежності від одного постачальника заявляють у Словаччині. Країною [вже укладено](#) договір зі швейцарською філією американської компанії Westinghouse про постачання ядерного палива для АЕС. Інше джерело поставок – Франція. ЗМІ [повідомляють](#), що навіть одіозний прем'єрміністр Угорщини Віктор Орбан під час своєї закритої промови перед прихильниками, яка відбулась в вересні 2023 року, заявив про наміри замінити російське ядерне паливо на французьке.

Зменшення впливу на європейському континенті та непередбачувані для кремля санкції

змушують росіян шукати не тільки нові ринки збуту, але й можливості для демонстрації того, що країна не знаходиться в ізоляції. Зараз «погляд» Москви починає концентруватись на африканському континенті, і «Росатом» у новій російській політиці відіграє значну роль. Тільки в 2023 році Росія підписала меморандуми про співробітництво з Буркіна Фасо, Малі, Алжиром, Зімбабве, Марокко, Республікою Бурунді (див. Додаток 2). І більшість цих документів підписується не російськими першими керівниками, а представниками «Росатома», що підтверджує те, що ядерна корпорація втілює російську політику в життя на одному рівні з міністерством закордонних справ чи іншими представниками влади.

Загроза, яку несе російська федерація зі своїми ядерними програмами, може не бути явною прямо зараз. Російський «мирний» атом, який вона намагається розповсюдити на якомога більше країн, може обернутись страшною зброєю. Будівництво АЕС в Ірані розпочато ще у 1975 році, але було «заморожено» після введення санкцій у 1980 році. В результаті перший реактор на Бушерській АЕС був [введений в роботу](#) через 36 років після початку будівництва, завдяки потужному російському лобі. У 2014 році між Тегераном та Москвою підписано нову угоду, якою передбачено будівництво ще 2 енергоблоків на АЕС «Бушер». Планується, що введення цих потужностей в роботу відбудеться у 2025 та 2027 роках, відповідно.

В 2022 році було [повідомлено](#) про активізацію будівництва нової станції – АЕС «Карун» потужністю 300 МВт, яка має бути введена

в експлуатацію через 8 років на власних іранських технологіях. Того ж року [стала з'являтися інформація](#), що Іран звертався до росії за допомогою в придбанні додаткових ядерних матеріалів і виробництві ядерного палива. З огляду на те, що росія є єдиною країною, яка співпрацює з Іраном в ядерній сфері, отримує значні партії військової продукції, а з початку 2023 року звіти МАГАТЕ [фіксують](#) ознаки незадекларованих ядерних розробок. Російська роль в іранській ядерній програмі викликає все більше питань, а наміри іранського режиму стають все більш очевидними.

У лютому 2023 року видання Bloomberg [поширило інформацію](#), що рівень збагачення урану, який був двічі за місяць виявлений спостерігачами МАГАТЕ, лише на 6% нижче, ніж необхідний для виготовлення ядерної зброї. Місяцем раніше представник США з питань Ірану [висловив думку](#), що для отримання «збройового» урану Тегерану може знадобитись всього кілька тижнів. В червні 2023 року з'явилось [повідомлення](#), що Іран стрімко нарощує запаси збагаченого урану: за 3 місяці Тегеран зміг збільшити запаси 60% U-235 на 25%, і тепер вони перевищують 100 кг. У листопаді 2023 року стало відомо, що Іран має достатньо урану, збагаченого до 60% чистоти, близького до збройового, для трьох атомних бомб. Також МАГАТЕ [повідомляє](#) про раптове скасування Іраном призначення кількох досвідчених інспекторів та проблеми з виконанням угоди про перевстановлення обладнання для моніторингу, включаючи камери спостереження, вилучені минулого року за розпорядженням Ірану.

Факт 4: «Росатом» веде масштабну діяльність на окупованих територіях України

«Росатом» приймає безпосередню участь в окупації Запорізької АЕС: співробітники корпорації [здійснюють](#) ефективний контроль атомного об'єкту, починаючи із 11 березня 2022 року. В жовтні 2022 року з'явилось [повідомлення](#) про створення в структурі «Росатома» окремої компанії – акціонерного товариства «Експлуатуюча організація Запорізької АЕС», в яку були переведені співробітники Запорізької АЕС для продовження виконання своїх обов'язків. Місія МАГАТЕ на станції [неодноразово відмічала](#) надзвичайно складну ситуацію, в якій опинився персонал АЕС ті їх сім'ї, а [дослідження](#) Truth Hounds наводить факти викрадень, катувань та вбивств співробітників станції та причетність

до цього представників російського атомного гіганта.

Незважаючи на всі ці факти, російська федерація не отримала жорсткого покарання за ядерний шантаж, що створило відчуття безкарності для агресора. Дії окупантів на території України підтверджують, що агресор не зважає на гуманітарні та екологічні наслідки своїх дій. Так, 6 червня 2023 року російські війська підірвали Каховську ГЕС. Окрім колосальних гуманітарних, екологічних та економічних наслідків, руйнування дамби [створило](#) потенційні ризики зниження рівня води у водоймах-охолоджувачах Запорізької АЕС.

23 липня 2023 року експерти МАГАТЕ [зафіксували](#) направлені протипіхотні міни на периферії майданчика Запорізької АЕС. Команда МАГАТЕ побачила кілька мін, розташованих у буферній зоні між внутрішнім і зовнішнім периметральними бар'єрами майданчика. Дії росіян на найбільшій в Європі АЕС стають все більш безвідповідальними. Російські ЗМІ [повідомляють](#), що російська федерація – попри загрози нормам безпеки МАГАТЕ (General Safety Standards) та семи незамінних принципів ядерної безпеки та захисту (Seven Indispensable Pillars of Nuclear Safety and Security), – шукає можливості з ввімкнення ЗАЕС у мережу: голова «Росатома» прогнозує, що станція стане знов діючою вже у 2024 році.

Проте пряма участь в окупації та ядерному шантажі – не єдиний напрямок роботи «Росатома» на захоплених територіях. [Повідомляється](#), що до забезпечення електричною енергією населення та підприємств так званих «ЛНР», «ДНР» та окупованих частин Запорізької і Херсонської областей залучений саме «Росатом». У липні 2023 року в російському державному реєстрі юридичних осіб з'явилася інформація про реєстрацію цілої низки підприємств: ТОВ «Енергозбут Запоріжжя» (ІПН 9725129181), «Енергозбут Херсон» (ІПН 9725129343), «Енергозбут Луганськ» (ІПН

9725129223) «Енергозбут Донецьк» (ІПН 9725129199), основним видом діяльності яких вказана торгівля електроенергією. Засновниками новостворених підприємств зазначаються АТ «Атоменергозбут» та ТОВ «Атоменергозбут Бізнес», які є частиною концерну «Росатом». Керівник у всіх енергопостачальних компаній – П'ютер Конюшенко (ІПН 490100235526), який керує АТ «Атоменергозбут», і якого 12 лютого 2023 року указом Президента України №75/2023 внесено в санкційні списки.

[Згідно з інформацією](#), яку публікують російські ЗМІ, структура «Росатома» скуповує електричну енергію, що виробляється на окупованих територіях. Вона покриває приблизно 70% споживання, тому додаткові 30% закуповуються у суміжних з окупованими регіонах рф за ринковими цінами. Оператором, який буде продавати цю електричну енергію постачальникам на окупованих територіях, також призначено структуру «Росатома» – ТОВ «Єдиний закупщик».

Таким чином, «Росатом» контролює не тільки Запорізьку АЕС, але й постачання електричної енергії на територіях Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей, які тимчасово знаходяться під російською окупацією.

Факт 5: «Росатом» активно скуповує нові активи

Після початку повномасштабного вторгнення «Росатом» продовжує розширювати власну структуру, що можна розцінювати як продовження експансії за відсутності санкцій. Останнім часом «Росатом» активно купує високотехнологічні компанії, в тому числі іноземні.

Тільки за останні 12 місяців у відкритих джерелах з'явилося декілька фактів про М&А операції «Росатома»:

Грудень 2022 р. «Росатом» [придбав](#) 50% одного з найбільших російських розробників програмно-апаратних сертифікованих засобів захисту інформації - ТОВ «Код безопасности». Продукція підприємства має сертифікати ФСТЕК, ФСБ, Міноборони рф. Незважаючи на співробітництво з Міністерством оборони рф, ТОВ «Код безопасности» не знаходиться під санкціями.

Травень 2023 р. Частка «Росатома» в південнокорейській компанії-виробнику літій-іонних батарей Enertech [зросла](#) із 49,16% до

98,32%. Перша операція з купівлі частки була здійснена компанією RENERA (входить до структури «Росатома») і була завершена в 2021 році. Enertech не знаходиться в санкційних списках, проте RENERA входить до санкційних списків Великої Британії та Австралії.

Травень 2023 р. [Повідомляється](#), що «Росатом» став новим власником Туганського гірничо-збагачувального комбінату «Ільменіт», одного з найбільших виробників титану і цирконію в росії. Угоду завершило ТОВ «Объединенные урановые предприятия», що входить в схему управління уранового холдингу АРМЗ (АТ «Атомредметзолото», входить до гірничорудного дивізіону «Росатома»). Тепер структура «Росатому» є єдиним акціонером АТ «ТГЗК «Ільменіт», придбавши 75% акцій.

Червень 2023 р. «Росатом» [придбав](#) великого російського виробника обладнання для різних галузей енергетики ВАТ «Завод «Киров-Энергомаш». ВАТ «ОКБМ ім. Африкантова» (Нижній Новгород, входить до складу «Атоменергомаш») і група компаній

«Кіровський завод» уклали угоду, згідно з якою 100% акцій ВАТ «Завод Кіров-Енергомаш» придбало ВАТ «ОКБМ ім. Африкантова».

Липень 2023 р. Компанія RENERA, дочірня компанія «Росатома», [інвестувала](#) 6,2 млрд рублів в АТ «Кама», творця електромобіля Atom. Частка RENERA в компанії може становити близько 23%. RENERA входить до санкційних списків Великої Британії та Австралії.

Серпень 2023 р. Стало відомо, що структури «Росатома» у 2022 році [придбав](#) Будьонівське родовище урану в Казахстані і завдяки цьому став власником других за величиною запасів у світі. Ставши [співвласником](#) (49% у блоках 6-7) одного з найбільших родовищ урану в світі, «Росатом» на багато років закриття потреби в сировині.

Грудень 2023 р. «Росатом» [завершив угоду](#) з купівлі частки в російському виробнику електроніки та обчислювальної техніки Kraftway. Закриття угоди відбулося 22 грудня, джерела оцінюють угоду вартість 3,5-5 млрд руб. Генеральний директор та власник компанії Олексій Кравцов зберіг 50%. За даними ЗМІ в 2024 р. «Росатом» виділить Kraftway близько 2-3 млрд руб. Кошти призначені для модернізації виробничих потужностей підприємства, а також проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

Експансія «Росатома» у сфері видобутку урану, очевидно, спрямована на посилення залежності США та ЄС від цього сегменту ядерно-паливного циклу. Враховуючи частку росії на ринку послуг зі збагачення ([46% потужностей](#) у 2022 році), зрозумілі наміри зробити атомну галузь, зокрема «Росатом», «санкційно стійким». [За оцінками](#), американські компанії платять «Росатому» близько 1 млрд дол. на рік за закупівлю палива. Крім того, державний переворот у Нігері [поставив під загрозу](#) постачання урану до ЄС, оскільки шахти навколо Арліту становили 25% імпорту ЄС у 2022 році. Якщо росія скористається ситуацією, світ ще більше залежатиме від її поставок.

Консолідація «Росатомом» розробників ІТ-рішень, підприємств критичної сировини та виробників сучасного обладнання яскраво ілюструє курс компанії на експансію в неатомні технологічні сфери. Метою такого розширення є забезпечення підсанкційного держсектору

високотехнологічним обладнанням та програмним забезпеченням.

На прикладі південнокорейської Enertech російські ЗМІ зазначають, що покупка компанії з технологічним пакетом є виправданою, оскільки на самостійну розробку порівнянних акумуляторних технологій знадобляться роки. Придбавши Enertech і її технології, «Росатом» зможе виробляти батареї на заводі в Калінінграді, який буде введений в експлуатацію в 2025 році.

В той самий час, «Росатом» і «Норільський нікель» [планують](#) розробляти родовище літію на північному заході Мурманської області. Все це свідчить, що Росатом планує запустити повний цикл виробництва акумуляторів. У цьому контексті купівля корейської компанії, по суті, є купівлею технологій. Літій-іонні акумулятори в Росії також збирають «Уралелемент» (входить в корпорацію «Тактичне ракетне озброєння»), краснодарське підприємство «Сатурн» і електротехнічна компанія «Енергія». Однак Enertech раніше працювала з BMW, Samsung і LG і постачала батареї для норвезьких електромобілів Think, тобто її технологію визнали основні гравці ринку. Тому «Росатом» зможе не тільки постачати продукцію на внутрішній ринок, а й заробляти на експорті.

Акумулятори, які «Росатом» має намір виробляти, використовуються, в тому числі, у військовій сфері. В даний час літій-іонні батареї в основному використовуються в армії для портативного обладнання зв'язку, автоматичної зброї та GPS. Російські ЗМІ вказують, що пільговий режим для підтримки локалізації виробництва також допоможе окупитися проєкту «Росатома» і Enertech: наприклад, з 2023 року не менше 60% літійових батарей у держзакупівлях [мають бути](#) російськими.

Таким чином, чітко видно, що «Росатом» виконує державне «замовлення», приймаючи до свого складу все нові й нові виробничі одиниці, в продукції яких зацікавлена російська держава. Тому всі нові активи «Росатома» повинні бути під контролем й автоматично підпадати під санкції. Це ускладнить утримання російської державної та військової машини і не дозволить «Росатому» отримувати додаткові доходи від експорту.

Перші кроки з обмеження впливу російського ядерного гіганта у

Нарощування тісної співпраці «Росатома» та військового-промислового сектору РФ, експансія у нові країни, спроби посилення впливу в світовій ядерній енергетиці потребують швидкого реагування і своєчасних кроків по обмеженню таких намірів.

Розуміючи поточну залежність від продукції та послуг «Росатома» окремих країн ЄС та США, санкції проти державної корпорації можуть вводитись поступово:

Крок 1: Запровадження санкції проти всіх організацій, що входять в структуру «Росатома» та займаються науково-дослідницькою діяльністю.

Крок 2: Кампанія з позбавлення росіян керівних посад в МАГАТЕ та обмеження участі росії в освітніх та технологічних проєктах МАГАТЕ. Також, за можливості, необхідно припинити всі програми співробітництва «Росатома» з МАГАТЕ, які не пов'язані з контролем стану діючих АЕС. Реалізація таких програм не тільки дає доступ росіянам до інноваційних рішень та технологій та змогу розвивати свій ядерний сектор, але й частково легітимізує дії «Росатома» на окупованих територіях.

Крок 3: Автоматичне додавання в санкційні списки нових активів, які купує «Росатом», в тому числі ті, що корпорація придбала після 24 лютого 2022 року.

Крок 4. Введення заборони для західних компаній на співробітництво у нових ядерних проєктах з російськими підприємствами, що входять в структуру «Росатома». Приклади такого співробітництва – [плани](#) Framatome експортувати збагачений діоксид урану в росію, [участь](#) Framatome-Siemens у російському проєкті в Угорщині.

Одночасно західні підприємства, які приймають участь у будівництві та обслуговуванні АЕС, мають посилити кооперацію між собою для позбавлення «Росатома» лідерських позицій у будівництві станцій за кордоном. Формування альтернативних комерційних пропозицій від таких промислових альянсів, які будуть гарантувати надійність та ядерну безпеку, з можливим залученням кредитування західних фінансових установ, стануть на заваді російській експансії.

Також важливо, щоб країни ЄС, які оголосили про наміри відмовитись від російського ядерного палива, реалізували свої плани на

практиці. Для цього диверсифікація постачання ядерного палива може бути включена як частина посиленого плану RePowerEU, головна мета якого саме й полягає в зменшенні залежності від РФ в енергетичній сфері.

Додатковими важливими кроками на шляху до ізоляції росії як країни-терориста мають стати жорсткий експортний контроль із розширенням переліку товарів подвійного призначення для блокування поставок західного обладнання та сучасних технологій на об'єкти, які вже зараз будує та/або експлуатує «Росатом» в росії та за її межами.

Також на порядку денному в країнах коаліції повинно стояти питання відключення «Газпромбанку», через який надаються державні кредити РФ для будівництва АЕС, від системи міжнародних платежів. Це буде наступним потужним кроком, релевантним діям країни-агресорки на території України.

Нерішучість у введенні санкційних обмежень грає на користь агресору: він має час на укладання нових угод, пошук лазівок для обходу ембарго, активної експансії в галузі, які здатні забезпечувати російську федерацію всім необхідним для подальшого виготовлення зброї та фінансування армії.

Додаток 1. Науково-дослідницькі організації, що входять в структуру «Росатома»

№	Підприємство (назва російською мовою)	ІПН	ЄДРН	Науково-дослідницька, проєктувальна діяльність
1	АО КЦ "Атомбезопасность"	7726447835	1197746114554	Проєктування електротехнічних виробництв, виготовлення пристроїв та вимірювальної апаратури, створення автоматизованих систем виявлення радіоактивних матеріалів (співробітництво з оборонною промисловістю)
2	АО Центр "Атомзащитаинформ"	7706469319	1197746219747	Послуги з інформаційної безпеки, дослідження та розробки в сфері комплексного технологічного захисту інформації, дослідження зразків озброєнь і військової техніки на можливість їх несанкціонованого застосування, будівництво, реконструкція та переоснащення будівель організацій ядерного збройного комплексу
3	АО ВНИИНМ им. академика А.А. Бочвара	7734598490	5087746697198	Центр нанотехнологій та наноматеріалів, головна організація «Росатома» з проблем матеріалознавства та технологій ядерного паливного циклу
4	АО ВНИПИПромтехнологии	7724683379	5087746493600	Комплексне проєктування об'єктів урановидобувної та рудопереробної промисловості, проєктування ядерних установок, сховищ ядерних відходів
5	АО ВНИИХТ	7724675770	5087746165910	Створення та розвиток хімічних технологій переробки уранових та руд рідкісних, розсіяних та радіоактивних металів
6	АО Опытное конструкторское бюро "Гидропресс"	5036092340	1085074009503	Створення обладнання для реакторних установок
7	АО ГНИПИРП Гиредмед	7706699062	5087746203353	Розробка нових матеріалів на основі рідких металів, їх сполук та сплавів, напівпровідників, наноматеріалів
8	АО ГСПИ	7708697977	1097746129447	Комплексне проєктування об'єктів промислового та цивільного будівництва
9	АО НПК "Дедал"	5010036460	1085010000151	Розробка комплексних систем безпеки, систем та комплексів фізичного захисту, комплекси технічних засобів охорони
10	ООО НПП "Инжект"	6453142068	1156451017436	Виробництво виробів напівпровідникової квантової фотоніки, дослідження лазерних технологій
11	АО "ИРМ"	6639019655	1096639000952	Виробництво ізотопів, експериментально-механічний цех, наукова діяльність, пов'язана з фундаментальними дослідженнями в сфері атомної енергії
12	ООО Лидер Консорциума "МЦИ МБИР"	7726447190	1197746081763	Центр для координації створення "Міжнародного центру досліджень на базі багатоцільового науково-дослідницького реактора"

№	Підприємство (назва російською мовою)	ІПН	ЄДРН	Науково-дослідницька, проєктувальна діяльність
13	АО НИИ НПО "Луч"	5074070474	1215000075971	Розробка та виробництво ядерних енергетичних установок та палива для них
14	АО "Наука и инновации"	7706760091	1117746621211	Керуюча компанія наукового дивізіону «Росатома». В контур управління входять: АО «ГНЦ РФ — ФЭИ им. А.И. Лейпунского», АО «ГНЦ РФ ТРИНИТИ», ФГУП «НИИ НПО «Луч», АО «НИИП», АО «ГНЦ НИИАР», АО «ИРМ», АО «ВНИИХТ», АО «Гиредмет», АО «НИИГрафит», АО «Радиевый институт им. В.Г. Хлопина»
15	АО ГНЦ НИИАР	7302040242	1087302001797	Дослідження проблем реакторного матеріалознавства, замкнутого паливного циклу ядерних реакторів, подовження термінів експлуатації ядерних реакторів, підвищення ефективності діючих АЕС, участь в реалізації проєкту Багатоцільового дослідницького реактора на швидких нейтронах
16	АО НИИП	5027241394	1165027055258	Проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у галузі радіаційної стійкості виробів електронної техніки та радіоелектронної апаратури, експлуатація об'єктів (виробів), що використовують ядерну енергію, ядерні матеріали, радіоактивні речовини, діагностика технічного стану електротехнічного обладнання та кабелів та управління ресурсними характеристиками цих елементів на АЕС
17	АО НИИТФА	7726606316	5087746235825	Розробка приладів та обладнання для атомної промисловості та енергетики, металургії, геології, хімічної та нафтогазової промисловості, медицини та сільського господарства
18	АО НИИЭФА им. Д.В. Ефремова	7817331468	1137847503067	Створення електрофізичних установок та комплексів для вирішення наукових та прикладних завдань у галузі фізики плазми, атомної та ядерної фізики, фізики елементарних частинок, охорони здоров'я, радіаційних та енергетичних технологій, інтроскопії
19	АО НИФХИ им. Л.Я. Карпова	7709944065	5137746240979	Дослідження механізму взаємодії іонізуючих випромінювань із речовиною; дослідження структури конденсованих середовищ із використанням нейтронографії рентгеноструктурного аналізу, електроннографії; розробка наукових засад радіаційного та космічного матеріалознавства органічних та неорганічних сполук. Розробка з використанням прискорювачів електронів та гамма-установок технологій радіаційного синтезу та модифікування хімічних сполук, включаючи полімерні та композиційні системи, що фільтрують іонообмінні та адсорбційні матеріали, у тому числі матеріали спеціального призначення. Розробка з використанням ядерного реактора технологій виробництва легованих напівпровідників, сегнетоелектриків, забарвлених напівдорогоцінних мінералів, ядерно-хімічних технологій виробництва радіофармацевтичних препаратів діагностичного та терапевтичного призначення.
20	АО НИЦ АЭС	5019021966	1095019001220	Випробування спеціальної арматури, елементів систем безпеки, обладнання та комплектуючих для АЕС та інших галузей промисловості; розробка та експертиза нормативної технічної документації; конструювання, складання, налагодження, проведення приймально-здавальних випробувань арматури АЕС та інших галузей промисловості

№	Підприємство (назва російською мовою)	ІПН	ЄДРН	Науково-дослідницька, проєктувальна діяльність
21	АО ОКБМ Африкантов	5259077666	1085259006117	Комплекс робіт зі створення різних типів реакторних установок та обладнання для них. Підприємство вирішує завдання щодо адаптації своїх традиційних виробів до потреб різних галузей народного господарства, включаючи нафтогазовий та хімічний комплекси. Проводить спільні роботи з іноземними фірмами, співпрацює з МАГАТЕ, бере активну участь у тематичних міжнародних заходах
22	ЧУ Проектный центр ИТЭР	7734269417	1107799034617	Участь в міжнародному проєкті ITER
23	АО Радиевый институт имени В.Г. Хлопина	7802846922	1137847503100	Головна наукова організація з розробки та розвитку технологій поводження з ВЯП та залучення продуктів переробки в ядерно-паливний цикл. Веде дослідження ядерно-фізичного, радіо-, геохімічного та екологічного профілів, в основному, з проблем атомної енергетики, радіоекології та отримання ізотопів
24	ФГУП «РАДОН»	7704009700	1037739303612	Розробка та вдосконалення сучасних методів та технологій поводження з радіоактивними відходами (РАВ), систем контролю та захисту навколишнього середовища; участь у формуванні загальних принципів та практичних моделей забезпечення радіаційно-екологічної безпеки великих міст. Здійснює весь комплекс робіт з РАВ – збір, транспортування, переробка та зберігання. Проведення радіаційно-аварійних робіт, радіоекологічного та ртутного моніторингу, радіаційного контролю будмайданчиків, радіаційно-небезпечних об'єктів та стану природного середовища
25	АО Свердловский химмаш	6664003909	1026605756100	Розробка та виготовлення наукомісткого нестандартизованого технологічного обладнання з системами управління для атомної промисловості, розроблення та створення комплексів поводження з радіоактивними відходами для АЕС та відпрацьованим ядерним паливом для підприємств ядерного паливного циклу
26	АО СНИИП	7734592593	5087746165821	Вирішує завдання підвищення ядерної та радіаційної безпеки ядерних установок та радіаційно-небезпечних об'єктів, забезпечення радіаційної безпеки та збереження екології навколишнього середовища
27	АО НПО ЦНИИТМАШ	7723564851	1067746376070	Розробник основних матеріалів, технологій, виробник спеціалізованого технологічного обладнання та виробів енергетичного та важкого машинобудування, у тому числі найважливіших елементів обладнання атомних енергоблоків з реакторами ВВЕР-1000, атомних станцій нового проєкту «АЕС-2006», гідравлічних та газових турбін, енергоблоків, потужних пресів та металургійних агрегатів
28	АО НТЦ ЯФИ	7802441926	1089847294261	Розробка та виробництво сучасних приладів та детектуючих пристроїв радіаційного контролю, високотехнологічних приладів для обліку та контролю радіоактивних речовин, ядерних матеріалів, у тому числі спектрометрів та спектрометричних блоків детектування гамма-нейтронного випромінювання, спеціалізованих аналізаторів та іншої супутньої електроніки. Серед найпопулярнішої продукції центру - понад 15 модифікацій портальних радіаційних моніторів та 5 модифікацій ручних радіаційних моніторів

Додаток 2.

Угоди та меморандуми, підписані «Росатомом» у січні-листопаді 2023 р.

- 6 лютого в м. Янгон (М'янма) російська федерація та Республіка Союз М'янма [підписали](#) міждержавну угоду про співробітництво в галузі використання атомної енергії в мирних цілях.
- В березні АТ «В/О «Ізотоп» (входить до дивізіону АТ «Русатом Хелскеа») [підписало](#) нові контракти на постачання генераторів технеція-99m ГТ-5К до Республіки Вірменія та генераторів германію-68/галію-68 до Республіки Казахстан.
- 21 березня «Росатом» та Агентство з атомної енергії КНР [підписали](#) програму співробітництва в галузі реакторів на швидких нейтронах.
- У червні [на Петербурзькому міжнародному економічному форумі-2023](#) «Росатом» домовився зі Шрі-Ланкою про будівництво АЕС, її потужність може становити до 300 МВт, а також підписав із М'янмою меморандум про початок передпроектних робіт з будівництва у цій країні вітропарків загальною потужністю 172 МВт.
- 15 червня в Санкт-Петербурзі «Росатом» та компанія DP World [підписали](#) угоду про спільний розвиток євроазійської транспортної логістики та контейнерних перевезень Північним морським шляхом.
- 15 червня в Санкт-Петербурзі в рамках XXVI Петербурзького міжнародного економічного форуму [відбулося підписання](#) Меморандуму про початок техніко-економічних передпроектних пошуків у сфері будівництва вітроенергетичних станцій між АТ «НоваВінд» (дивізіон держкорпорації «Росатом» з вітроенергетики), Міністерством електрифікації М'янми. Аналогічний документ [підписано](#) між АТ «НоваВінд», Міністерством електрифікації М'янми та м'янманською компанією Zea & Associates, та окрему [угоду](#) з Primus Advanced Technologies Ltd.
- 15 червня у Санкт-Петербурзі [підписано](#) Меморандум про взаєморозуміння між АТ «Русатом Хелскеа» (компанія держкорпорації Росатом) та компанією Zea & Associates Co., Ltd (М'янма).
- 29 червня АТ «Ураніум Уан Груп» (організація держкорпорації «Росатом») [підписала](#) з болівійською державною компанією Yacimientos de Litio Bolivianos (YLB, «Літієві родовища Болівії») рамкову угоду про спорудження промислового комплексу з видобутку та виробництва карбонату.
- 27 липня у Санкт-Петербурзі «на полях» Економічного та гуманітарного форуму «Росія-Африка» [підписано](#) Угоду між урядом рф та Урядом Республіки Зімбабве про співпрацю в галузі використання атомної енергії в мирних цілях.
- 27 липня на саміті «Росія-Африка» [укладено](#) угоду між урядом рф та Урядом Республіки Бурунді про співпрацю в галузі використання атомної енергії в мирних цілях. Також [підписано](#) Меморандум з навчання та підготовки кадрів у галузі атомної енергетики.
- АТ «Русатом Інфраструктурні рішення» (підприємство держкорпорації «Росатом») та компанія WATER AND ENERGY SOLUTIONS (Марокко) у рамках II Саміту, Економічного та гуманітарного форуму «Росія – Африка» [підписали](#) меморандум про взаєморозуміння.
- У серпні паливна компанія «Росатома» «ТВЕЛ» та Південно-Африканська корпорація з атомної енергії (Necsa) [підписали](#) меморандум про взаєморозуміння з метою співробітництва у галузі виготовлення ядерного палива та його компонентів.
- 25 вересня у Відні (Австрія) на 67-й Генеральній конференції МАГАТЕ [підписано](#) Меморандум про взаєморозуміння між держкорпорацією «Росатом» та Комісаріатом з атомної енергії Алжиру (COMENA).
- У жовтні «Росатом» та міністерство енергетики, шахт та кар'єрів Буркіна-Фасо [підписали](#) Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі використання атомної енергії з мирною метою. Аналогічний документ був [підписаний](#) з Малі.
- У рамках Російського енергетичного тижня у жовтні «Росатом» та Міністерство науки і технологій Республіки Союз М'янма [підписали](#) Меморандум про взаєморозуміння в галузі оцінки та розвитку ядерної інфраструктури Республіки Союз М'янма.
- АТ «НоваВінд» (вітроенергетичний дивізіон «Росатома») та Російсько-Киргизький фонд розвитку в жовтні [підписали](#) угоду про опрацювання та реалізацію інвестиційного проекту з будівництва вітроелектростанції в Іссик-Кульській області Киргизстану.